

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illustrissimi Domini Simonis De Fierlant, Hispaniarum Ac
Indiarum Catholico Regi, In Hispania Ac Belgio, A Concilio
Status, Brabantiae Cancellarii, Catholico Ab Affectu
Tractatus, Quo, Clarissime ...**

Fierlant, Simon de

Coloniae Agrippinae

§. 2. Excutitur diligentius moralis illa certitudo, & quanta esse debeat ex
mente D. Gummari: ubi de ineptis ejus similitudinibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37059

strictim ille tamen, aut obiter hanc Hypothesim vellicavit; sed pag. 108. & sequentibus toto dogmate 17. eam impugnat acriter, & in originem, consecutaria, scopum, suas veluti in partes minutius anatomizatam Sanctissimo D.N. suppliciter exhibet; si hoc est nihil in illa reprehendere, & tamquam certam & indubitata transire, me quoque inter illos otiosè transeuntes numerare poterit; cæterum mordicus admodum Hypothesi Gummariæ adherere eum necesse est, qui mendaciis etiam eam tuetur.

§. 2.

EXCUTITUR DILIGENTIUS

Moralis illa certitudo, & quanta esse debeat ex mente D. Gummari: ubi de ineptis eius similitudinibus.

DUriorem nobis bolum, Gummare, obtrusisti, quam ut tam cito digeratur; & amarum post se acerbumque Christiano palato saporem relinquit: longius enim, ut dixi, quam primâ fronte videatur, doctrina hæc respicit; vidit id Autor Speciminum, & notabilis, inquit, *hæc est doctrina, quia vix aut ne vix quidem contingit, ut possit moraliter certo constare de illa dispositione, alioqui enim sequeretur, eum, qui modo erat in statu peccati mortalis, fieri moraliter certum de sua justificatione: nam de*

po-

*potestate Sacerdotis, & intentione absolvendi ordinariè
 constat moraliter certò. Illam autem certitudinem pro-
 priae justitiæ, citra revelationem divinam, vix audent
 Theologi adscribere Viris etiam Sanctissimis, territi variis
 locis Scripturæ sacræ, SS. Patrum & Concilii Tridentini
 parum faventibus illi Doctrinæ. Vidit Franciscus Simonis;
 nec malus dialecticus hoc confectarium deducit pag. 108.
 ergo si casum justæ necessitatis excipias, numquam licet Sacer-
 doti absolvere peccatorem: nec venit huic auctori ea confi-
 dentia, ut nudè sua asserat, adversariorum illa laus est, nec
 invidemus; sic ergo pergit: etenim si justa necessitas absit,
 non licet Sacerdoti absolvere peccatorem, de cujus conver-
 sione, seu sufficienti dispositione non habet iudicium moraliter
 certum, atque expers omnis formidinis prudentis: atqui
 citra divinam revelationem iudicium illud numquam habebit:
 neque enim potest esse certior de interna conversione peccatoris
 sufficienti ad Absolutionem, quam peccator ipse, atqui nemo pec-
 cator, quamvis doctus, & sapiens citra divinam revelationem
 de ista conversione sua certus esse potest moraliter, ita ut nullus
 prudenti formidini sit locus. Postremam assumptionem, si esset
 animus disputare, possem profecto & Scripturæ sacræ &
 SS. Patrum & Theologorum auctoritate exhibere probatiss-
 simam: sed nihil est opus; cum quilibet per se videat consequens
 alioqui fore, ut qui modo erat indubitatus Dei hostis, citra
 divinam revelationem fiat de sua gratia certus, ita ut non
 possit*

possit prudenter de ea formidare : securitatem hanc viris quibusdam raris atque eximiis Sanctitate adjudicarunt quidam Theologi pertimide & non nisi probabiliter ; parum faventibus Patribus : at verò homini certo nuper divinæ legis , Dei que contemptori , nemo tribuit. En igitur scopum dogmatis : verendum profecto , ne denique Sacerdoti vertant crimini , si peccatorem absolvat extra mortis articulum : alium necessitatis casum , quem quidem exprimendum putaret , non invenit Autor Methodi. Hæc ille cujus verba placuit describere longius , ut magis appareat quam falso Hypothesim illam Gummarianam præteritam , nec in ullo reprehensam Macarius diceret ab iis , qui contra Methodum scripserunt. Tu quid ad hæc Gummare ? nam quod scias , non evades appellando eum Macarianâ phrasi magnum Calumniatorem ; quid igitur facis , admittis confectaria ? quid ergo ad illud Ecclesiasticis 9. & tamen nescit homo utrum amore , an odio dignus sit : quid ad totum caput nonum sessionis sextæ Concilii Tridentini contra inane Hæreticorum fiduciam ita definiens : *quilibet dum se ipsum , suamque propriam infirmitatem , & indispositionem respicit , de sua gratia formidare & timere potest* ; si nescit , si formidare potest , adeoque si ipse pœnitens moraliter certus non est (imo & de se & in se fallatur sæpè , ut vult Gabriëlis pag. 135. & Gummarus pag. 90.) quomodo , aut unde Confessario certitudo illa veniet , quæ moralis sit , & dubium omne , & prudentem formidinem abstergat ? negabis

ET INFELIX CONCORDIA. 159

bis igitur consequens? at cur ponis antecedens? nam legitima est consequentia: nec elaberis per Apologiam, ubi ais: *non est proinde quod quisquam mihi objiciat, nos de nostra ipsorum conversione numquam habere certitudinem omnimodam ac proinde minus habere de alterius: nam lubens fateor non opus esse certitudine illa omnimoda*: audio, verum hæc si de schola aliquis diceret, qui suum judicio prudenter probabili honorem vindicat, nec cum Philosophis Lovaniensibus opinionem aut impossibilem facit, aut imprudentem, nec cum iisdem iudicium, quod quidem sit prudens, evidens necessario aut moraliter certum agnoscit; nedum cum Joanne Sinnichio doceat omnem opinionem quamvis probabilem esse peccatum; video in ipsius ore certitudinem illam *non omnimodam* sonare mitius, & de judicio prudenter probabili posse explicari; sed te Gummare hæc dicere! te, qui opiniones quantumvis probabiles ad infernum usque relegas! certitudinem non vis omnimodam, crediderim equidem, nam si tu de Physica aut Metaphysica hisceres, non responsum tibi, sed helleborum darem; non ergo omnimodam vis certitudinem, sed certitudinem tamen, eamque ad minimum moralem, nam quod infra illam est, probabile est, & probabile tu sanctius in Philosophia, quam Bajum aut Jansenium in Theologia ejurasti: mitiga ergo quantum volueris, & diminue quantum potes tuam illam certitudinem, nisi tamen inter arctos certitudinis limites

con-

constiteris, ludibrium nobis debes : nam si vel tantillum à certitudine, & uno tantum pede deflexeris, ecce, quod haecenus pessimè odisti, in invisam probabilistarum classem velis nolis præceps devolveris.

Periculum autem non est, ne nimis illam extenuet, video enim, quam insulsè acerbo adeo per se dogmati acerbiora condimenta affundat; ineptas inquam similitudines comminiscitur, quibus suam de morali certitudine sententiam exasperet potius, quam illustret: quamquam quid dico comminiscitur, & illas ex Officina Vergeriana, teste Francisco Reymakers, in hos ipsos usus aptatas in suum librum transtulit, ut adeo vel hoc solo nomine suspectæ merito nobis sint, & Gummaro esse debuissent, si sincerus quidem Sacramenti Pœnitentiæ vindex esse volebat, quod ab eo primum excogitatae sint, qui Sacramentum ipsum, ut vidimus, non minus quam Hæretici, sed cautius, nec machinis apertè, sed cuniculis clanculum volebat abolitum; an huc non collimet moralis certitudo, quantam Gummarus exigit, invidiosum fortasse sit dicere; interim vin' scire qualem, quantamque exigit? *qualem & quantam citra dubium (verba ejus sunt pag. 198.) postulabit Rex de fidelitate Gubernatoris prius quam illum admovebit moderationi arcis vel civitatis nec cujuscumque arcis aut civitatis; sed ejus à qua regni pendet salus, siquidem cupiet esse moraliter certus, quod illi non sit animus regnum prodendi, præsertim si nil aliud*

aliud urgeat, neque premat necessitas illum præ cæteris ad id muneris evehendi. Placet hæc Gummaro Regis & Gubernatoris similitudo, & multo ante Consuetudinario eam ut aptaret, Gubernatorem illum sæpius perfidum, & singulis prope mensibus proditorem fecerat, & illo quidem uno exemplo (præter ea quæ articulo superiori dicta sunt) Consuetudinariis Sacramentum Pœnitentiæ prorsus sustulit. Nihil nunc mitior est erga Peccatorem non Consuetudinarium, qui cum semel saltem peccasse, semel debitam Deo fidem fregisse, semel animæ suæ salutem prodidisse ponendus sit, ita etiam in Gummariano exemplo, ut similitudo congruat, arcis ille moderator semel vicissim in Regem contumax, & rebellis statuendus est; quid nunc postea? *pro Rege*, inquit Gummarus, *Confessarium*, *pro arcis moderatore peccatorem cogita.* Obsecro Gummare noli hic cogitationes imperare, nam ut liberæ sunt cogitationes hominum, & hæc tua similitudo satis de se insolens, multum vereor, ne dum hortante te de Rege nonnulla & Gubernatore cogito, plura quam velis de te fortasse, tuaque methodo cogitem: quid enim est? Talem tu, tantamque de interiori pœnitentis dispositione certitudinem habere vis Confessarium, quantam & qualem Rex exigeret de fidelitate Gubernatoris perfidi semel & proditoris, ut arcem, à qua Regni sui salus penderet, ejus curæ tutelæque committeret? tuam fidem, Politico-Theologe, non hæc eo per cuniculum tendunt, ut quam raro aut numquam fidei

X

ejus-

ejusmodi Gubernatoris sui Regni propugnaculum crederet Rex, tam numquam, aut raro Confessarius . . . sed hæc scilicet cogitare satius erit quam dicere? aliqua tamen interrogare liceat, si non præstet omnia dicere: nam quos demum sui animi testes, quos vades proferet miser pœnitens? verba? suspecta sunt; lacrymas? his fidem quoque abjudicasti; singultus? nec hi pondus habent; imò, imò, inquis, *sincerus sit licet, sit candidus, sciatur hic & nunc nolle decipere; universa hæc non faciunt satis*; hæc vetera, & aliquoties à nobis audita; nil novi habes? & qui tam bellulas similitudines protrudis, mirum si non hic quoque similitudinis aliquid ingeniosè adferas. Adfers enimvero: *Quando propria agitur causa (ita prosequeris pag. 198.) non semper fit satis, dum aliquis in illa fidelitatem suam verbis testatam relinquit: notum hoc reddunt quinque familiaria exempla quæ tract. 1. quæst. 4. sextum faciunt argumentum: aliquid itaque amplius, quam verba, postulatur in causa propria: quod imprimis dicendum in argumento, ubi verba sæpè fallunt: deinde plura adhuc exigimus, dum personæ status majorem præcautionem requirit, & tertio maximè adnitendum sollicitudine, dum his omnibus accedit, quod persona, de cujus fidelitate agitur ob ante acta singulariter inconstantia, & infidelitatis suspecta est. Nullo negotio hæc tria probaverimus: primum quidem magnam pecuniæ summam, præsertim si non sit numerata, nemo citra necessitatem concedet peregrino cuiquam, & ignoto,*
et si

et si nihil illius se furari velle iste asseveret. Alterum non minus clarum : summam dictam minus committet personæ peregrinæ, & ignotæ, si illam pecuniâ egere novit : tertium denique sic monstratur : quam maximè quis alienus erit, ut homini peregrino, ignoto, & indigo pecuniæ custodiam demandet, si præter hæc omnia noverit quoque frequentia ejus furta : è quibus non solum elucet, quod ad certitudinem moralem de alterius dispositione non semper verba ipsius sufficiant, verum quod pro ratione argumenti, de quo agitur, pro ratione status personæ, & pro exigentia præcipuè actuum contrariorum, qui præmissi sunt, plures majoresque exigantur probationes, tum ad Confessarios conversus ita concludit : quod igitur propria in causa deceptionis periculum facile apprehendit Confessarius, hoc & in Dei & salutis proximi negotio eâ, quâ oportet, proportione servata, non minus percipiat, quemque se præstat in caducis, eum se exhibere debet in æternis : quare eam ut minimum, quam in propria causa expeteret certitudinem, hic quoque comparare satagat. Hæc ad longum descripsi omnia, ne si de meo inferuissem aliqua, mentem ejus in pejus malignè trahere viderer voluisse, vix tamen temperare possum, quin hic, sic quasi per parenthesis, Macarii verba interferam, nec ægrè id feret Gummarus, neque est cur ægrè ferat, non alterabit Gummarianum sensum (quæ eorum est concordia) parenthesis Macariana : hanc habe : cumque ratio dictet ad minus nos debere habere

tantam curam, æstimationem, & respectum erga pretiosissimum sanguinem unigeniti Filii Dei, quantam habemus erga argentum & lucrum nostrum; certè non minori curâ & prudentiâ uti debemus, ne illum prodigamus & periculo exponamus, quam utimur in exponenda pecunia nostra, quam non ita facilè periculo exponimus & confidimus homini, cuius fides nobis est suspecta; ita ille pag. 309. quid vobis videtur? si musici essent Macarius & Gummarus diversam putatis partem canerent? nunc ego ad te Gummare tuumque Pœnitentiæ tribunal revertor, & solus quidem; neque enim propius accedere audeat jam toties repulsus Pœnitens, qui post exhibita rite pœnitentialia opera, post præviam vitæ emendationem, post exutam tandem consuetudinem, jam denique longioris moræ impatiens dilatum toties Sacramenti fructum speraverat: sed enim sic quasi ex insidiis pœnitentialium tuorum de morali certitudine canones à me diligentius excuti audivit, tum etiam blandulis illis similitudinibus tantum animi hausit, quantum fatis ad laqueum est: ita enim ad se, nec ineptè prorsus pro rudi, incultoque ingenio; si homini ignoto, peregrino, pecuniæ indigo, furtique suspecto magnam pecuniæ suæ summam etiam non numeratam citius Gummarus citrà necessitatem concredet, quam pœnitentem eâ, quâ oportet, proportionem servatâ suis peccatis absolvat, video quam reliquam mihi Absolutionis spem relinquat, quem nondum meæ fidei suos loculos fatis crediturum intelligo; sic ille, sic nonnumquam est olitor
verba opportuna locutus.

Et

ET INFELIX CONCORDIA. 165

Et vero Trium-Viri, qui propria in causa fidem verbis abjudicatis, undè, aut quâ viâ moralem illam certitudinem, quæ & formidinem prudentem & dubium omne abstergat, undè, amabo, accipiatis? in promptu responsio est, per opera pœnitentialia & congruam satisfactionem, inquit P. Gabriëlis, *nisi enim PER OPERA POENITENTIÆ (in correctione Romana maluit dicere per vera pœnitentiæ signa) Sacerdoti CONSTET de interiori contritione &c. pag. 126. item pag. 124. Sacerdos ei peccata dimittat, cum viderit CONGRUAM SATISFACTIONEM. Per facta, non verba inquit Macarius, & ex vitæ emendatione pag. 159. quisquis non fecerit præviè aliquos dignos pœnitentiæ fructus .... incipiendo alium vivendi modum ..... applicando efficacia remedia malis consuetudinibus, & habitibus, dando eleëmofynas .... in se puniendo malum, quod contra Dominum fecit &c. non est beneficio Absolutionis dignus. Non audio quid sonet .... opera loquuntur: ita ibi de omnibus generaliter peccatoribus, & alibi centum in locis & in Tyrocinio jam ante dicentem audivimus: nec refert pœnitentem dicere, se habere verum dolorem ac propositum emendationis, quia non verbis sed factis hic agendum est; quod ore profert, facto ostendat. Idem inculcat toto passim libro suo Gummarus, & loca nos aliqua supra descripsimus.*

At redit nempè nunc quæstio, & eo revolvimur, undè abieramus; & benè singulis instat D. Nicolaus du Bois, dum unum Gummarum premit Thesi 1. conclus. 7. *tu Gummare (addamus nos Ægidi, & Macari) qui exigis*

*multas preces, jejunia, & opera pœnitentiæ prævia, si . . . . dicat, omnia illa feci; undenam Conversionis habes probationem & moralem certitudinem nisi ex verbis? debetne ad tribunal tuum producere testes adimpletionis eorum, quæ exegisti? undè constabit, quod non reinciderit, nisi iterum EX VERBIS? & licet revera non reincidisset, quâ alia probatione certus fies, quod deposuerit affectum? qui fortè non pervenit ad effectum, quia defuit occasio, aut quia retractus fuit puro humano metu non obtinendæ Absolutionis, & incurrendæ cujusdam infamiæ, si advertatur, quod non communicet in Paschate, vel alio die præcepto in aliqua communitate: ita ille ad te, Gummare, anno præterito, & adhuc responsum expectat, quamquam duabus te deinceps Thesisibus ad respondendum invitavit: sanè rusticitatis hæc quædam species, Viro honesto rogatum toties respondere nolle: nec suis caret conjecturis inurbanum istud silentium; non placet fortè medium obtinendæ pacis, quod exhibet conclusione prima, & ea præsertim quæ ibi habet paulò post medium de deferendis ad Sacram Sedem tamquam ad arbitram supremam ac judicem, quæ utrimque super hac Theologica lite replicæ in morem, duplicæque scribentur, & illud cogitas: *procul à Iove procul à fulmine.**

Eloquar hic, an tacitus prætermittam Confessarii cujusdam (utinam non plurium!) infamiæ & probrum? atqui profectò hic locus esset; nam ea quidem primam ex affectata illa certitudine originem traxisse dicamus potius, quam

quam in gravius tam sacri muneris opprobrium, deterius quid & lascivius cogitemus. Ignosce Lector, si strictim rem & obiter, si obscurius involutam exhibeo, quæ alioqui S. Hieronymi calamum & alteram ad improbum illum Diaconum, & procum sacrilegum Sabinianum increpatoriam epistolam postularet. Sed, ut dixi, hanc deferam sacro muneri Christianus homo reverentiam, ut & brevius dicam, ne mota diutius palus plus fæteat, & de industria obscurius, ut ii solum, quorum interest, intelligant, & intelligent, scio.

Non est Absolutio danda nisi certò de contritione, & interiori dispositione pœnitentis constet; & numquam licet uti materiâ quantumvis prudenter probabili, dum certa haberi potest; nec verbis credendum aut lacrymis; quod ore profert, hoc facto ostendat, pœnitentiâ opera præmittat, jejuret in cilicio & cinere, imo flagris in se ipse sæviat piè crudelis, & Christianam suorum criminum vindictam de se gloriosè exigat. His credat Confessarius, qui verbis non credit, hinc moralem certitudinem hauriat. At unde, nisi è verbis, hæc à Pœnitente sanctè præstita esse sciet, & ex verbis, propria præsertim in causa, ut ait Gummarus, certitudo moralis haberi non potest, & haberi tamen certitudo debet. Quid ergo? sanguine suo tincta strophia Confessario exhebebit? at & hic potest latere dolus; quid nudato corpore ipsas flagrorum reliquias, vibices, & cicatrices coram objiciat? imò certitudo
major

major haberi potest & Physica : fuit qui tam gloriosæ pœnitentiæ, ne verbis crederet, voluerit testis esse, nec otiosus testis, sed particeps, neque judicis jam, nedum patris, sed turpiorem personam induere, & in disparis sexus Pœnitente, corporis ante carnifex esse, quam animæ esset medicus. Fabulas non loquor, scio, pudor ! in partibus Hæreticorum à Vicario Apostolico (non illo tamen, quem depereunt Certitudinarii) durius pro officio increpitum ; nec negavit ille factum, sed peculiari se id Spiritus S. instinctu fecisse professus est : impudens ! qui in tam impio facinore pietatis etiam laudem ambiebat ; & parum se peccasse putabat, nisi infame crimen blasphemia excusaret responsio. Apage apage certitudinem illam moralem, unde, si illa obtineri non potest, tam turpiter ad Physicam gradus fit ; & novam ab Ecclesia sua Flagellantium sectam Deus avertat !

Hic finis esset, sed ne in luto sordidi finiremus, longiorem hunc Paragraphum S. Hieronymi suavioribus verbis in Psal. 119. exposit. 2. concludere placuit : *sed dicit : non ex toto corde convertitur, mentitur. Nos dimittamus Deo judicium : rogat me, deprecatur : non dicit hoc verè ; Deus novit : ego VOCEM AUDIO (notate iterum atque iterum Trium-Viri) EGO VOCEM AUDIO, Christus cor intelligit, ego suscipio quod audio, suscipiat Christus quod novit.*

Supra dicitur : non ex toto corde convertitur, mentitur. Nos dimittamus Deo judicium : rogat me, deprecatur : non dicit hoc verè ; Deus novit : ego VOCEM AUDIO (notate iterum atque iterum Trium-Viri) EGO VOCEM AUDIO, Christus cor intelligit, ego suscipio quod audio, suscipiat Christus quod novit.